

Dezelfde levende wezenheid — door Leibnitz „Monade” genoemd — doorloopt achtereenvolgens al die fazen van evolutie en manifesteert in en door steeds beter en fijner georganiseerde lichamen, waarin hij telkenmale opnieuw op aarde verschijnt.

Die blijvende Eenheid of Geest blijkt de onsterfelijke wezenheid te zijn, die in en door het periodiek verblijven in sterfelijke lichamen evolueert.

Toch eist deze schijnbaar eenvoudige uitspraak nog nadere toelichting en verklaring. Wel is waar wordt tegenwoordig de opvatting, dat al wat leeft, evolueert, vrijwel als axioma tot grondslag en uitgangspunt voor verder wetenschappelijk onderzoek aanvaard, maar toch blijft de uiterst belangrijke vraag nog onbeantwoord: „Wät is het dat evolueert?”

Gewoonlijk wordt met evolutie het gewone, natuurlijke groeiproces bedoeld, zoals dit overal in de groei der vormen waarneembaar is. Alle levende vormen groeien, evolueren. Dit is juist, doch slechts tot op zeker punt—: tot die lichaamsvormen volwassen zijn. En hoewel dan voor dat speciale afzonderlijke individu voor ditmaal, voor het ogenblik de lichamelijke groei is afgelopen, blijft verdere vooruitgang van de soort onmiskenbaar in de voortgezette loop der dingen bestaan.

Er blijkt dus een onzichtbare schakel te bestaan, welke die continuïteit bewerkstelligt en verzekert. Theosofie vindt die schakel eenvoudig als zijnde de ziele-werkingen van de levende individualiteit. Er is geen leven, anders dan als uitdrukking van een levend wezen. Waar zich leven vertoont, daar moet een levend wezen werkzaam zijn. Leven en bewustzijn zijn identiek en onafscheidelijk samen verbonden.

Deze ziele-werkzaamheid correspondeert met het door Dr. Bavinck gebruikte woord Idee, doelend op het feit dat, naar de huidige overtuiging van meerdere eminente geleerden — Sir Arthur Eddington, Sir James Jeans e.a. — het duidelijk is, dat de wereld der ideeën (denken en bewustzijn) de meerdere van de lichamelijke moet geacht worden te zijn.

Zo zegt b.v. Dr. Arthur Compton: „Juist het bestaan van de verbazingwekkende wereld van het atoom wijst op een doelbewuste schepping, op de idee, dat er een God en een intelligent doel achter alles is.” En Max Planck zegt: „Als keerzijde van de wereld der stoffelijke realiteiten, waarin wij leven en waarin de fysieke wetten haar geldigheid hebben, bestaat er een wereld van geestelijke werkelijkheden, die door de fysieke heen werkt en die zin geeft aan het wereldgebeuren.”

Gebaseerd op dit elkaar doordringen van beide aspecten van levende evolutie, verklaart Theosofie, dat er een voortdurende wisselwerking bestaat tussen de geestelijke en de fysieke werelden, waardoor zij elkander wederkerig beïnvloeden. Alleen verdeelt de Theosofie (evenals ook de oude Oosterse filosofieën doen) wat hier de geestelijke wereld genoemd wordt, weer in enige andere z.g. „werelden” of „gebieden” daar onze bewustzijns wereld bij nader onderzoek blijktbaar in meerdere lagen of trappen kan worden onderverdeeld — emotie, verstand, rede, intuïtie, wil, enz.

Maar bovenal ziet Theosofie het geestelijke als zijnde het levensbeginsel, hetwelk — hoewel onzichtbaar — alle levensvormen doordringt, belevendigt en bezielt.

In een artikel in „The Herbert Journal” van Juli 1939 schrijft Sir Richard Trute dat alles in het heelal, het electron inbegrepen, „behandeld dient te worden alsof het een levend iets is — alsof het leeft” terwijl hij — overgaande tot grotere, meer gecompliceerde organismen, — zegt te zien „een opklimmende serie van persoonlijkheden, die op elkander aansluiten en een opklimmende schaal van samengesteldheid vertonen, eenheden, die eveneens optreden op een wijze, welke van een zekere intelligentie getuigt.” En wijzend op de filosofie van Leibnitz betreffende de Monade als geestelijk levende eenheid concludeert hij dan: „Het wondervolle feit, aangaande de tegenwoordige periode van kennis is, dat de wetenschap bezig is de noodzakelijkheid vast te stellen van te erkennen, dat de intuïties der Ouden... ook wetenschappelijke uitspraken zijn.” Ter verduidelijking van hare be-

grippen beroept Theosofie zich vaak op deze nu hier weer in ere herstelde z.g. intuïties der Ouden en vindt ze herhaaldelijk bevestigd, zo zeer dat somtijds Theosofie „de Oude Wijsheid” wordt genoemd. In al wat in tijd-ruimte-lichamen leeft, is er een tijdruimteloos Iets (Monade) dat tot groei en levens-ervaring dringt en daarmee de drijfkracht vormt, die van binnen uit hun evolutie stimuleert, door geleidelijk aan en op de lange duur de lichaamsvorm, waarin Het verblijft, waardoorheen Het waarneemt, tot steeds beter en meer volmaakte organisatie stuwt — met kracht en toch met zachtheid alle dingen ordent, zoals de psalm zegt.

Dit Iets, die Monade wordt in de Theosofische literatuur ook wel „de Hemelse Mens” genoemd, omdat hij — die Geestelijke Mens — altijd op Zijn eigen gebied, de hemelwereld, verblijft. Het thans opnieuw ontdekte feit van deze hierarchische ladder van alle leven, zal een enorme invloed kunnen uitoefenen op het algemene denken, op de wereld- en levensbeschouwing der komende geslachten. Alles wijst dus op het bestaan van een blijvende ondeelbare Eenheid, Monade of Geest, die in elke vorm van leven geïndividualiseerd, de eigenlijke onsterfelijke, onvergankelijke wezenheid er in moet zijn. Bij goedgesteld zelf-onderzoek kan ons blijken, dat dit Wezen — dat wijzelf dus zijn — zich inderdaad in zekere zin van de eigen onsterfelijkheid bewust is of op z'n minst haar intuïtief vermoedt. „Wij geloven niet — zegt H. Bergson — dat wij zullen sterven. Waarom ik dit zeg? Omdat wij — indien wij dat deden, anders zouden sterven.” Inderdaad, zo is het. In diepste inwezen zijn wij overtuigd en verzekerd van onze onvergankelijkheid want wij tonen dat bij voortdurend in onze dagelijkse levenswijze.

„Naar het uiterlijk schepselen van slechts één dag, zijn wij innerlijk eeuwig (H. P. Blavatsky). Elke in lichaam en ziel beleefde ondervinding wordt aan de Monade dorgegeven en daar geregistreerd.” „Overal waar iets leeft — zegt H. Bergson — is ergens een register geopend, waarop tijd zichzelf inschrijft.” (L'Evolution créatrice) „Alles wat gij doet, wordt

in het Boek vermeld . . . Elke daad (en gevoelens, emoties, gedachten zijn bewustzijnsdaden) klein of groot, wordt op de welbewaarde tafel neergeschreven. (Koraan).”

Dat register, boek of tafel is de Monade, de geestelijke Mens-Zelf, God in ons, de blijvende Eenheid, die het enig onvergankelijke is te midden der veranderende verscheidenheid der vergankelijke verschijningsvormen. Alle ervaringen in al zijn respectiefelijke achtereenvolgende verschijningsvormen gedurende zijn gehele evolutie-loopbaan, worden daar opgetekend en onthouden en van daáruit gaan weer alle reacties uit, die zich in de lichamen doen kennen als karakteristieke levensuitingen. Al die ervaringen en reacties zijn bewustzijns-functies en hiermee raken wij een der grondwetten der biologische wetenschap, n.l. dat functie vermogen doet ontstaan en de organen schept. Deze wet geldt voor alle levende wezens, groot of klein, zonder uitzondering en wij vinden hem in tal van Heilige Schriften, vooral wat de functie betreft in de vorm van godsdienstige uitspraken of voorschriften, terug.

Slechts enkele voorbeelden. „De mens wordt gevormd door gedachte; waarover de mens denkt, dat wordt hij” (Chandogya Oepanishad). „Wat een mens is, werd door zijn eigen denken opgebouwd” (Dhammapada). „Zo als iemand denkt, zo wordt hij” (Salomo). De consequenties hiervan zijn enorm.

De onsterfelijke Monade bouwt, schept of liever bepaalt door zijn eigen bewustzijnswerkingen zelf zijn eigen periodiek verschijnend tijdelijk huis op aarde, in legenden en parabelen soms symbolisch voorgesteld als een „gevangenis” soms als een „graf” en somtijds als een „Tempel”. Als dat huis niet langer bruikbaar is, versleten door ouderdom of ziekte, trekt hij er zich uit terug — het sterft en ontbindt. Steeds is dat „huis” zelf geschapen, de uitdrukking van hemzelf, van zijn eigen aard en inwezen op dat speciale stadium, hetwelk hij op zijn evolutie-baan bereikt heeft. Alleen aldus is de continuïteit in de evoluerende schaal van wezens, de onafgebrokenheid der hierarchische ladder verklaarbaar en begrijpelijk.

Er is een Wezen, er zijn talrijke Wezens, bezig de ladder te bestijgen door telkens opnieuw in een volgend en dan beter lichaam geboorte te nemen.

Onder de z.g. „intuïties der Ouden”, waarvan hier sprake was, neemt deze leer van reïncarnatie een zeer belangrijke plaats in. In tal van volksverhalen, legenden, sagen en gedichten wordt dit denkbeeld in vele vormen herhaald. Het was een essentieel onderdeel van de Mysterieleringen van Egypte, Chaldea, Griekenland en het leeft nog heden ten dage voort in de Boeddhistische en Hindoe Godsdiensten, die het grootste deel der mensheid omvatten. Ook werd het aangehangen door de allerbesten der Oudheid, zoals Pythagoras, Plato, Cicero, Virgilius, Ovidius, terwijl in de latere Westerse Philisofie het verdedigd werd door Goethe, Lessing, Schopenhauer, Nietzsche, Voltaire. De laatste b.v. zei: „Het is niet verwonderlijker meermalen geboren te worden, dan éénmaal.”

Een der schoonste beschrijvingen van deze hierarchische ladder, waarlangs de Monade ten hemel stijgt, is die, welke Mesnawi gaf in zijn „Een verzameling Gezègden van den Der Wisch Djelal”: „Ik stierf van het mineraal en werd een plant; ik stierf van de plant en verscheen wederom als een dier; ik stierf van het dier en werd een mens. Waarom zou ik dus vrezen? Wanneer werd ik minder door te sterven? Een volgend maal zal ik van den mens sterven opdat ik de vleugelen van den engel moge worden. Ook van den Engel moet ik vooruitgang zoeken. Alle dingen zullen vergaan, uitgezonderd Zijn Aangezicht (in mij). Wederom zal ik mij een weg banen boven de engelen uit; ik zal worden datgene, waarin de verbeelding niet reiken kan. Laat mij dan worden niets, niets; want de harpsnaar roept mij toe: „Waarlijk tot in Hem zullen wij wederkeren.” Ook de gelijkenis van „De verloren Zoon” geeft zulk een allegorisch-symbolische beschrijving van het uitgaan van de Monade, van zijn ommekeer of „bekering” en van de weg terug naar het Vaderhuis in de Hemel.

Wanneer wij dan de nu wetenschappelijk opnieuw ont-

dekte weg-omhoog kunnen aanvullen met het oude begrip, dat elke geboorte een „wedergeboorte” is, een nieuwe sport op de ladder omhoog beter dan door een blijvend eeuwig-levend geestelijk wezen op weg naar uiteindelijke vervulling en volmaking, dan blijkt de leer van reïncarnatie alle bekende gegevens en verschijnselen volkomen te dekken. Zij zal daarom, wanneer ook niet direct aangaat, toch steeds de enige tot nu toe bekende redelijke verklaring van het gehele evolutie-proces blijven. Theosofie en De Theosofische Vereniging zijn heden ten dage in het Westen de voornaamste vertegenwoordigers van die leer.

DE THEOSOFISCHE VERENIGING

DOELEINDEN:

- I. Het vormen van een kern van de algemene broederschap der mensheid, zonder aanzien van ras, geloof, geslacht, kaste of kleur.
- II. Het aanmoedigen van de vergelijkende studie van godsdienst, wijsbegeerte en wetenschap.
- III. Het naspeuren van onverklaarde natuurwetten en van ongeopenbaarde krachten in de mens.

De Theosofische Vereniging bestaat uit bestudeerders der Theosofie, die verenigd worden door hun instemming met bovenstaande doeleinden. Hun band bestaat niet uit het belijden van een gemeenschappelijk geloof, maar in het zoeken naar de Waarheid. Zij menen, dat Waarheid moet gevonden worden door studie, overpeinzing, reinheid van leven, toewijding aan hoge idealen en zij beschouwen Waarheid als iets, waarnaar gezocht moet worden en niet als iets, dat als een dogma opgelegd moet worden.

Zij beschouwen iedere godsdienst als een uitdrukking der Goddelijke wijsheid.

Theosofie is de verzameling waarheden, die de grondslag van alle godsdiensten vormen, en welke niet als het uitsluitend eigendom van een bijzondere godsdienst kunnen worden beschouwd.

Leden van de Theosofische Vereniging bestuderen deze waarheden, Theosofen trachten en naar te leven.

Hoofdkwartier der Theosofische Vereniging

ADYAR, MADRAS

Nederl. Afdeling Tolstraat 156, Amsterdam

THEOSOFISCHE
BIBLIOTHEEK
Tolstraat 154 Amsterdam

23 JUNI 2012

J. KRUISHEER

DE LADDER DES LEVENS

UITGEGEVEN DOOR DE THEOSOFISCHE VER. NED. AFD.

AMSTERDAM Z.

AMSTELDIJK 76